

MEMÒRIA DE L'EXPOSICIÓ COMMEMORATIVA AMB MOTIU DEL 150È ANIVERSARI DE LA CREACIÓ DEL CERCLE LITERARI DE VIC Vic, novembre-desembre de 2010

DAVID CAO COSTOYA
Patronat d'Estudis Osonencs

*Report of the commemorative exhibition for the 150th anniversary of the creation
of the Cercle Literari de Vic. Vic, November - December 2010.*

Memòria de l'exposició commemorativa organitzada pel Patronat d'Estudis Osonencs amb motiu del 150è aniversari de la creació del Cercle Literari de Vic. L'exposició va estar oberta al públic al temple romà de Vic del 6 de novembre al 12 de desembre de 2010. A través de documents textuais, gràfics i audiovisuals, recuperava la història, l'activitat i el llegat d'una entitat cultural decisiva per a la ciutat de Vic i la comarca d'Osona. Comissariada per David Cao, va ser l'eix de la commemoració i va estar complementada per sengles exposicions organitzades pel Museu Episcopal de Vic, la Biblioteca Joan Triadú i el Museu Industrial del Ter.

Paraules clau: Cercle Literari, Vic, Exposició commemorativa, Associacionisme, Sociabilitat cultural.

Report of the commemorative exhibition organised by the Patronat d'Estudis Osonencs for the 150th anniversary of the creation of the Cercle Literari de Vic. The exhibition was open to the public in the roman temple of Vic from the 6th of November to the 12th of December 2010. By means of textual documents, graphic and audiovisual materials, it recovered the history, activity and legacy of a cultural entity decisive for the city of Vic and the comarca of Osona. Curated by David Cao, it was the central part of the commemoration and was complemented by exhibitions organised by the Museu Episcopal de Vic, the Biblioteca Joan Triadú and the Museu Industrial del Ter.

Keywords: Literary Circle, Vic, Commemorative exhibition, Association forming, Cultural sociability.

1. Algunes consideracions generals sobre la commemoració

En l'Assemblea General celebrada el 2 de març de 2010, la Junta Rectora del Patronat d'Estudis Osonencs va transmetre als socis el seu propòsit d'organitzar una exposició commemorativa amb motiu del 150è aniversari de la constitució del Cercle Literari de Vic. Aquesta havia de ser una de les actuacions principals de l'entitat durant l'any en curs. La importància cabdal que va tenir l'esmentada entitat vuitcentista per la història de la ciutat de Vic i la comarca d'Osona era de per si un motiu més que suficient per atraure l'atenció del Patronat, però el fet que aquest, en part, sigui i se senti continuador d'aquella entitat, convertia l'efemèride en una ocasió immillorable per recuperar un episodi essencial de la nostra vida col·lectiva que ens remet a les arrels d'un teixit associatiu i institucional del qual el Patronat és i vol ser-ne un element eminent.

El qui escriu aquestes línies va acceptar l'encàrrec de l'entitat i va assumir la responsabilitat de dirigir i comissariar les activitats amb motiu de la commemoració. En el marc del Consell d'Estudis va evidenciar-se la conveniència d'implicar en la commemoració altres entitats i institucions de la ciutat i la comarca que, semblantment al Patronat, però per motius diversos, reconeixien en el «Círcol» un llegat material i intel·lectual encara vigent. D'aquesta manera, el Patronat d'Estu-

dis Osonencs va assumir la coordinació d'un programa commemoratiu en el qual van prendre part, també, la Biblioteca Joan Triadú, el Museu Episcopal de Vic i el Museu Industrial del Ter. Així, sota el títol d'«Un Llegat Comú. Cercle Literari de Vic – 150è Aniversari», aquestes entitats organitzaren de forma coordinada i complementària les seves actuacions.

La Biblioteca Joan Triadú de Vic, dipositària del fons d'arxiu de l'entitat i també d'una part substancial del que resta de l'antiga biblioteca del Cercle Literari, va organitzar una exposició amb el títol «Una finestra oberta al món: la biblioteca del Cercle Literari de Vic», que va ser visitable a les seves instal·lacions. L'actuació va donar a conèixer l'existència d'aquest patrimoni bibliogràfic notable que, malauradament, no gaudeix de les condicions de conservació ni de catalogació que serien desitjables, una circumstància que la directora de la biblioteca, la Sra. Concepció Espadamala, va retreure en l'acte inaugural del 5 de novembre. L'exposició va possibilitar de conèixer les motivacions i circumstàncies que van influir en la formació d'aquella biblioteca, alhora que va brindar l'oportunitat de pouar en el seu contingut i d'apropar-se a les inquietuds intel·lectuals dels membres del Cercle Literari.

El Museu Episcopal de Vic, coneixedor del paper que va tenir el Cercle Literari en els orígens de la formació de les seves col·leccions, va aprofitar doblement l'avenç. D'una banda, va retre homenatge al Cercle Literari i, de l'altra, va aprofitar per aprofundir en el coneixement de la formació de les seves col·leccions. Amb el «Museu del Cercle Literari de Vic (1879-1888) a les col·leccions del MEV», el Museu Episcopal va idear un recorregut per una dotzena de peces o col·leccions procedents del desaparegut Museu del Cercle Literari que avui formen part de la seva exposició permanent. La identificació d'algunes peces i col·leccions va ser possible gràcies a l'estudi d'un llibre de registre de l'extint Museu del Cercle Literari que es conserva a la Biblioteca Joan Triadú.¹

El Museu Industrial del Ter, per la seva banda, va participar de la commemoració amb l'exposició «Paisatges capturats, 1896-1907. El llegat fotogràfic de Francesc Rierola i Masferrer», que va poder veure's a la seu de la delegació osonenca del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. El MIT, dipositari de l'obra fotogràfica d'aquest manlleuenc, membre actiu del Cercle Literari, ja havia organitzat aquesta exposició l'any 2008 i ara aprofitava de nou l'ocasió per donar a conèixer aquest fons, de gran valor documental i artístic.

La coordinació interinstitucional va concretar-se en una difusió conjunta i coordinada, la complementarietat de les propostes, l'adopció d'una mateixa línia estilística per als materials expositius produïts, i en el fet que les propostes poguessin ser visitables simultàniament a la ciutat de Vic entre el 6 de novembre i el 12 de desembre. Les quatre entitats organitzadores van elaborar conjuntament un programa de mà tríptic, dissenyat i estampat per Gràfiques Diac, en què van donar a conèixer les seves activitats, amb indicació de la durada de les actuacions, el

1. Sobre el Museu del Cercle Literari de Vic vegeu l'article que es publica en aquest mateix número de la revista *Ausa*. L'edició i estudi d'aquest llibre de registre pot trobar-se a *Quaderns del Museu Episcopal de Vic*, V (2011).

lloc i l'horari de visita, el patrocini i les col·laboracions. El tríptic comptà amb un logotip dissenyat expressament per la commemoració per les mateixes Gràfiques Diac.

El tret de sortida de la commemoració va tenir lloc el dia 5 de novembre amb un acte al temple romà de Vic, que va comptar amb un públic nombrós. Els parlaments institucionals van anar a càrrec del president del Patronat d'Estudis Osonencs, Sr. Antoni Ylla-Català, de la directora de la Biblioteca Joan Triadú, Sra. Concepció Espadamala, del director del Museu Episcopal de Vic, Sr. Josep Maria Riba, del director del Museu Industrial del Ter, Sr. Carles García, i del comissari de les activitats, Sr. David Cao. La intervenció del regidor de Cultura de l'Ajuntament de Vic, Sr. Xavier Solà, va posar fi a la primera part de l'acte. Seguidament va fer-se l'estrena de l'audiovisual produït per l'ocasió conjuntament per EL9TV i el Patronat d'Estudis Osonencs, que ha estat editat i acompanya aquest número de la revista *Ausa*. La vetllada va comptar amb la participació decisiva d'alguns socis del Patronat, que van emular les sessions literàries i musicals celebrades al «Círcol». El poeta i rapsode Pere Puig va oferir-nos un recital de poesies pròpies i d'autors com Lluís Solà, Joan Sunyol, Víctor Sunyol, Francesc Codina, Pilar Cabot, Jaume Medina i Maria Mercè Miró. La part musical anà a càrrec de Miquel Casals (flautes), M. Àngels Blasco (oboè), Sebastià Bardolet (violí) i Xavier Solà (trompa), que van interpretar el *Ballet núm. 7* de Giovanni Gastoldi; l'*Allemanda*, de Tielman Susato; *Rossinyol*, tradicional catalana harmonitzada per Josep Baucells; *El fill del rei*, tradicional catalana harmonitzada per Josep Baucells, i *Muntanyes regalades*, tradicional catalana harmonitzada per Antoni Ros-Marbà.

El Patronat d'Estudis Osonencs va celebrar la seva Festa Anual el dia 13 de novembre i, consegüentment, va voler dedicar la conferència a commemorar el 150è aniversari del Cercle Literari. L'encarregat de la conferència va ser el Dr. Jordi Casassas Ymbert, Catedràtic de la Universitat de Barcelona i referent en el camp de la història cultural al nostre país, que va inserir el Cercle Literari en el complex polític, cultural i associatiu contemporani en el qual l'entitat pren ple sentit.²

La memòria que ens ocupa vol deixar constància, principalment, de l'exposició commemorativa que el Patronat va dissenyar i executar amb motiu d'aquella efemèride i que va ser visitable al temple romà de Vic entre el 6 de novembre i el 12 de desembre de 2010. El seu títol, «Seguint la traça del *Círcol*. Panoràmica d'una entitat cultural decisiva», pretenia convidar a fer un recorregut per la trajectòria de l'entitat a través d'un relat expositiu però, alhora, també volia reconèixer una herència i evocar un volgut sentit de continuïtat amb aquella entitat.

2. L'exposició

2.1. Descripció general

L'exposició va tenir lloc a l'interior de la cel·la del temple romà (10,90 x 9 m). Un total de deu plafons i sis vitrines van disposar-se ordenadament seguint el pe-

2. Part de les seves reflexions es poden trobar en aquest mateix número de la revista *Ausa*.

rímetre dels murs, sense ocupar la part central de la cel·la i conformant un recorregut en forma d'U invertida. L'exposició convidava a fer un itinerari lineal, que començava immediatament després de la porta d'accés més allunyada del taulell d'informació, amb un plafó de 160 x 60 cm sobre forex de 4 mm en què s'hi van fer constar els crèdits i els agraïments. A l'exterior, en el perímetre enjardinat del temple, una banderola anunciava l'exposició.

El discurs central de l'exposició es disposà en quatre plafons de 250 x 137 cm i dos de 270 x 137 cm, tots ells sobre forex de 4 mm i titulats, consecutivament, «El Cercle Literari i la ciutat de Vic», «Els socis», «Les activitats», «La commemoració balmesiana», «La biblioteca», i «La dissolució de l'entitat». Davant de cadascun d'aquests plafons les vitrines contenien documentació diversa de l'època, compassada i d'acord amb el relat expositiu. Dos plafons retolats de metacrilat de 250 x 133 cm, titulats ambdós «Imatges del *Círcol*», situats als murs de la banda nord i de migdia, intercalats entre els anteriors per esponjar el discurs, contenien cites referents al Cercle Literari, tant de socis que hi van tenir un paper destacadíssim, com d'importantes personalitats de la cultura vigatana del segle XX, com Eduard Junyent o Miquel dels S. Salarich, que entenem que van contribuir decisivament a traslladar una imatge determinada sobre l'entitat i la seva significació.³ Finalment, cal destacar que a la part central del mur de la banda de ponent, darrere de la taula presidencial, un plafó de 270 x 137 cm sobre forex de 4 mm presidia la cel·la amb una fotografia (obra d'Antoni Anguera) de grans dimensions dels armaris llibreria originals de la biblioteca del Cercle Literari. La producció del material expositiu va anar a càrrec de DILART. Aplicacions de senyalització SL, de Vic.

2.2. Els plafons

2.2.1. El Cercle Literari i la ciutat de Vic

Vers el 1860, Vic era un nucli urbà de talla mitjana amb una llarga trajectòria històrica acumulada. La ciutat passava per un període d'estagnació demogràfica, i la manca de disponibilitat d'aigua, per a ús energètic, comprometia la viabilitat d'una indústria vigatana moderna de consideració.

La ciutat mantingué, tanmateix, una funció de capitalitat en l'entorn. Exercia funcions de mercat i era un nucli administratiu de segon ordre; seu episcopal d'una extensa diòcesi, el seminari diocesà era un poderós element d'atracció i de projecció.

En el transcurs del segle XIX, amb la consolidació de la societat liberal a Catalunya, van sorgir nous espais de sociabilitat ciutadana. Vic participà d'aquesta dinàmica moderna i, durant el vuit-cents, presentà un repertori associatiu força ric. Es crearen entitats associatives de caràcter variat que funcionaven com a espais de trobada dels seus membres i, alhora, com a instruments per satisfer les seves inquietuds i necessitats.

3. El contingut dels plafons i les vitrines es detalla seguidament en aquest mateix article.

Vista parcial de l'exposició.
[Francesc Puig, Dilart]

A l'estiu de 1860 una colla de vigatans iniciaren els preparatius per a la formació d'una nova entitat, el Cercle Literari de Vic. Entre els mesos de novembre i desembre van ultimar-se els preparatius institucionals i l'entitat s'instal·là al capdamunt del carrer de la Riera. La tribuna del Cercle Literari va ser ocupada per primera vegada per Joaquim Salarich, el dia 15 de febrer de 1861, amb un discurs titulat «Ligeros apuntes sobre el estado de la Literatura en esta ciudad en los diversos periodos de su historia».

L'entitat va néixer amb la voluntat de mantenir un caràcter exclusivament científic i literari, i hi era vetada la discussió d'assumptes polítics i religiosos. Segons els estatuts, els socis es reunien amb l'objectiu de millorar la seva instrucció mútua a través de dos instruments bàsics, la lectura i la conversa.

Més enllà d'aquesta finalitat estrictament instructiva i cultural, els impulsors de l'entitat pretenien que fos, també, un espai on es plantejessin i impulsessin iniciatives que consideraven d'interès general per a la ciutat i la comarca. Així ho reconeixia el 1862 un dels socis fundadors, l'advocat Antoni Soler, en un discurs titulat «Vich con el Círculo Literario: Vich sin un Círculo como el Literario», en què demostrava tenir molt present l'exemple del barceloní Ateneo Catalán.

2.2.1.1. Relació d'imatges i documents

- Extracte textual de Joaquim Salarich i Verdaguer, *Censo de Vich*.⁴
«*Nuestra ciudad, rica en recuerdos, pero pobre en talleres; fecunda en hechos gloriosos é hijos ilustres, pero estéril en producciones agrícolas, va á presentar un papel secundario y despues muy insignificante en el vasto teatro económico y político.*»
- Panoràmica de la ciutat de Vic.
[ACOS,⁵ Col·lecció de Fotografia Històrica de l'Ajuntament de Vic. Autor: anònim. 2ano008]
- Plànol de la ciutat de Vic. Any 1881.
[ABEV,⁶ Col·lecció Junyent. Positiu]
- La plaça del Mercadal en un dia de plena activitat comercial. Finals del segle XIX.
[ABEV, Col·lecció Junyent. Positiu]
- Vista de les adoberies i el pont de Queralt, amb la catedral i el palau episcopal en darrer terme. Finals del segle XIX.
[ABEV, Col·lecció Junyent. Positiu]
- Pati del Seminari Conciliar.
[Biblioteca Joan Triadú de Vic. Targeta Postal]
- Segells de diverses entitats vigitanes del vuit-cents.

2.2.2. Els socis

El Cercle Literari el formaven una setantena de socis fundadors. Des d'un punt de vista socioprofessional, la majoria de membres eren hisendats i propietaris, advocats i altres professionals del dret. La nòmina la completaven un nombre destacat de preveres, bona part dels metges i farmacèutics que exercien a la ciutat, i alguns industrials, comerciants i menestrals benestants.

Entre els socis fundadors hi trobem, per exemple, els hisendats Joan d'Abadal, els germans Josep Maria i Ramon Bru de Sala, Rafael de Llanza i Joan Vaxeras; els advocats Francesc X. Calderó, Ramon Vinader, Manuel Galadies, Marià

4. El treball de Salarich va ser presentat al concurs que la Societat Econòmica Barcelonesa d'Amics del País convocà el 1852 i el veredict del jurat, fet públic a finals de 1853, li va ser favorable. Amb tot, la publicació de la memòria no va fer-se efectiva fins al 1857. Es donà la circumstància que l'autor aprofità la part conclusiva d'aquell text, d'on prové la nostra cita, per tancar la seva història de Vic, publicada el 1854.

5. ACOS: Arxiu Comarcal d'Osona.

6. ABEV: Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic.

Vista parcial de l'exposició.
[Francesc Puig, Dilart]

Fàbregas, Benet Baquero i Antoni Soler; els preveres Narcís de Bojons, Eduard Teixidor, Josep Cid i Francesc d'A. Aguilar; els metges Salvi Almató, Climent Campà, Joaquim Salarich i el farmacèutic Agustí Canalda; l'industrial Jacint Comella, el comerciant Jeroni Serdà, l'impressor Ramon Anglada o el confiter Josep Cunill.

L'entitat va ser capaç d'anar renovant la seva massa social i captant els elements més sobresortints de la intel·lectualitat vigatana del període. Personalitats tan destacades com el canonge Jaume Collell, els germans Masferrer, Josep Serra i Campdelacreu, Martí Genís, Josep Salarich o Antoni d'Espona i, més endavant, els germans Joaquim i Raimon d'Abadal o Lluís B. Nadal van ser alguns dels socis que formaren part de l'entitat al llarg de la seva trajectòria.

Entre els socis honoraris de l'entitat hi trobem algunes figures tan destacades com els literats Jacint Verdaguer, Manuel Milà i Fontanals o Josepa Massanés; el jurista Nicolás Peñalver; el publicista catòlic Joaquim Roca i Cornet, o els bisbes Josep Morgades i Josep Torras i Bages.

El protagonisme dels homes del Cercle Literari, en bona part de la vida pública i política de la ciutat, va ser destacadíssim i alguns van aconseguir una projecció notable en l'espai català.

2.2.2.1. Relació d'imatges i documents

– Retrat i biografia de Joaquim Salarich i Verdager.

(Vic, 1816 - Caldes d'Estrac, 1884)

Metge i polígraf. Va ser membre fundador del Cercle Literari. Ocupà la tribuna de l'entitat moltes vegades, i hi exposà els seus coneixements en el camp de la medicina, l'agricultura, la història i la literatura. L'any 1870 va ser nomenat soci honorari fruit d'un treball, *El salchichón de Vich*, en què recomanava orientar la producció agropecuària de la comarca envers l'especialització porcina i l'elaboració de productes derivats.

Demostrà una gran capacitat de treball i acompanyà l'exercici professional de la medicina amb l'interès per altres disciplines com l'agronomia o la història local.

Impulsor de la premsa local, va col·laborar en nombroses publicacions periòdiques de l'època. Diverses entitats i corporacions barcelonines, com la Societat Econòmica Barcelonesa d'Amics del País o la Reial Acadèmia de Medicina i Cirurgia, van distingir el mèrit de les seves aportacions.

En reconeixement dels seus treballs sobre la història vigatana el consistori de la ciutat va nomenar-lo «cronista» de Vic.

– Retrat i biografia de Jaume Collell i Bancells.

(Vic, 1846-1932)

Eclesialístic, escriptor i publicista. Des de ben jove començà a freqüentar l'estatge del Cercle Literari i amb el temps n'esdevingué una de les figures més destacades. Ocupà múltiples vegades la tribuna del «Círcol», fou un dels impulsors principals del museu de l'entitat i exercí el càrrec de vicepresident de la junta directiva entre 1882 i 1896.

Va ser membre destacat de l'Esbart de Vic i les seves composicions foren premiades en diverses ocasions als Jocs Florals de Barcelona.

Actiu col·laborador de la premsa local des de la seva joventut, fundà i dirigí el setmanari *La Veu del Montserrat*, considerat el portaveu de l'anomenat «vigatanisme».

Se significà des del primer moment en la salvaguarda del temple romà, va ser president de la Societat Arqueològica de Vic i contribuí a la fundació del Museu Episcopal.

Fou una de les personalitats més actives i destacades de l'anomenat «filó de Vic».

– Retrats individuals dels següents socis: Benet Baquero Capellan, Manuel Galadies i de Mas, Rafael de Llanza i Esquibel, Francesc d'A. Aguilar i Serrat, Nicanor de Colubí, Francesc de P. Campà i Porta, Nicolás Peñalver López, Josep Font i Manxarell, Jacint de Macià i Pujol, Antoni de Ferrer i de Corriol, Josep Viguer i Canas, Martí Genís i Aguilar, Antoni d'Espona i de Nuix, Francesc X. de Febrer i Armenteres, Joaquim d'Abadal i Calderó.

[ABEV, Col·lecció Miquel dels S. Salarich. Positiu]

Inauguració de la commemoració.

D'esquerra a dreta: Concepció Espadamala, David Cao, Antoni Ylla-Català, Xavier Solà, Josep M. Riba, Carles García.

[Albert Llimós, El 9nou]

– Retrat col·lectiu de socis del Cercle Literari als jardins de la casa Espona. Any 1900.

[ABEV, Col·lecció Miquel dels S. Salarich. Positiu]

2.2.3. Les activitats

El Cercle Literari va ser un espai de sociabilitat intel·lectual que va reeixir en el manteniment d'una activitat cultural més o menys sostinguda durant prop de mig segle.

Entre les activitats regulars cal destacar que l'entitat va organitzar prop de mig miler d'actes entre 1861 i 1902. En aquestes vetllades s'alternaren les conferències, amb els recitals poètics i els concerts musicals.

Les conferències responien a temàtiques d'ordre divers, del literari i artístic a l'històric i arqueològic; del jurídic al filosòfic, moral i religiós, i de la medicina a l'agronomia. De les vetllades poètiques, en van ser protagonistes habituals els membres de l'Esbart, sobretot d'ençà de 1867, any en què es va produir la primera trobada de Jacint Verdager i els seus companys a la font del Desmai. També cal destacar l'assaig, només parcialment reeixit, d'organització de càtedres d'ensenyaments diversos, com els cursos de llengua francesa, alemanya i anglesa,

o la creació, per Francesc d'A. Aguilar, de l'efímera Acadèmia vigatana de la llengua catalana, amb l'objectiu de protegir i promoure l'ús i el coneixement d'aquesta llengua.

Des del 1879 alguns socis de l'entitat van promoure la formació d'un museu que aviat va reunir una col·lecció notable d'objectes artístics i arqueològics; constatades les estretones del local i la determinació del bisbe Morgades d'impulsar un museu diocesà el 1888, les peces reunides fins aleshores van passar a formar part de la col·lecció primitiva del nou Museu Episcopal.

L'entitat va servir com a espai de trobada a uns sectors socials amb ascendent sobre el seu entorn més immediat, decidits a prendre part activa en la dinàmica d'una ciutat sobre la qual pesava l'estigma de la crisi. Cal entendre en aquest sentit l'impuls que es va donar a la represa de la premsa local amb el sorgiment d'*El Ausonense* (1861-1863), o l'interès demostrat per l'arribada del ferrocarril a la comarca i el foment de l'especialització agrícola i ramadera. Així mateix, la implicació de l'entitat en la dinàmica política i cultural del període es manifestà, per exemple, amb la seva adhesió a la campanya enfront de la pretensió governamental d'unificació del Codi Civil l'any 1889.

El «Círcol» també va ser un espai de tertúlia informal, un indret on els seus membres es trobaven a l'entorn d'un cafè i degustaven el tabac de pipa i, malgrat la pretensió de desmarcar-se de les entitats pròpiament recreatives, practicaven diversos jocs de cartes i passaven l'estona jugant al dòmino, els escacs o el billar.

2.2.3.1. Relació d'imatges i documents

- Extracte textual de *La Veu del Montserrat*, núm. 2, de l'11 de gener de 1879, en què es ressenya l'acte celebrat al Cercle Literari de Vic, on el soci Marià de Riera presentà un fonògraf d'elaboració pròpia.

«Lo fonógrafo á Vich

A un quart de vuit del vespre la sala d'acadèmies del Círcol Literari vessava de tanta gent que hi havia. Entre aquella gent hi havia de tot; eclesiàstics, diputats, militars distingits, juristas consumats, poetes y escriptors, propietaris, industrials, etc., etc. Oberta la sessió, D. Mariano de Riera començà per manifestarnos en un breu parlament sos coneixements científics, passant desseguida á fer varis experiments que'ns demostressen com pot ésser definitivament una realitat práctica l'illuminació per l'electricitat.

[...] En l'espai de més de tres quarts d'hora los Sr. Riera y nostres distingits amichs los senyors Masferrer (D. Francisco) y Serra y Campdelacreu estiguéren vuidant paraulas en las boca del *fonógrafo*, paraulas que aquest repetí no sempre ab igual fortuna. La primera estrofa de *L'Atlántida* fou vigorosament recitada pel Sr. Masferrer y dita després per l'aparato ab alguna confusió, mes no tanta que no pugués ésser compresa pels que anavan seguint en l'emissió lo fil de las paraulas.»

Inauguració de la commemoració.
[Rafel Ginebra, Patronat d'Estudis Osonencs]

- Manifestació Artística Ausetana. Estatge del Cercle Literari. Any 1898.
[ACOS, Col·lecció de Fotografia Històrica de l'Ajuntament de Vic. Ano002. Autor: anònim]
- Pedró commemoratiu de la font del Desmai l'any 1917, amb els tres únics supervivents de l'Esbart de Vic en el seu 50è aniversari: Martí Genís, Jaume Collell i Josep Salarich.
[ABEV, Hemeroteca local. Positiu]
- Primera estació del ferrocarril a Vic.
[ABEV, Col·lecció Junyent. Positiu]
- Fèlix Macià i Bonaplata.
[ABEV, Fons Miquel dels S. Salarich. Positiu]
- Retaule de Santa Maria Magdalena de Perella. Museu Episcopal de Vic.
[© Museu Episcopal de Vic. Fotògraf: Gabriel Salvans]

2.2.4. La commemoració balmesiana

Des que el Cercle Literari es posà en marxa s'imposà entre les seves obligacions la de retre homenatge a l'eclesiàstic i pensador vigatà Jaume Balmes (1810-1848). Ja el 9 de juliol de 1861 se celebrà la primera sessió commemorativa de la mort del filòsof. Des d'aleshores ençà i fins al tombant de segle, el «Círcol» celebrà anualment aquesta efemèride, que es convertí en un dels actes més solemnes del curs acadèmic.

En el transcurs dels anys participaren en la commemoració personalitats com Carlos M. Perier, Joaquim Roca i Cornet, Nicolás Peñalver, Manuel Milà i Fontanals, Narcís Verdaguer i Callís, Narcís Pla i Deniel i el bisbe Antoni Colomer, entre molts altres.

A partir de 1903 va ser Catalunya Vella, entitat catalanista sorgida en bona mesura del si del «Círcol», que es responsabilitzà de la commemoració. L'Ajuntament de Vic s'hi implicà progressivament a partir de 1910 i, d'ençà de 1924, fou el mateix consistori vigatà que n'assumí l'organització. La Sala de la Columna encara acull avui dia l'annual conferència balmesiana.

Igualment, des de ben aviat, els socis de l'entitat van poder trobar a la biblioteca de l'entitat un bon repertori de l'obra balmesiana, ja que Miquel Balmes, soci fundador de l'entitat, donà el 1861 un exemplar de cadascuna de les obres del seu germà. Més endavant, l'any 1883, el canonge Collell va proposar que s'adquirissin totes les traduccions que s'havien fet a l'estranger de l'obra balmesiana; Jacint Verdaguer, assabentat de la proposta, féu donació d'una col·lecció d'obres del vigatà en alemany.

El Cercle Literari va tenir un protagonisme destacat, també, en la dignificació de la sepultura de Balmes. El 1861 el president de l'entitat, Benet Baquero, denuncià l'estat ruïnós en què es trobava el monument dedicat al filòsof al cementiri municipal i s'organitzà una comissió en el si de l'entitat per aconseguir les implicacions necessàries que en garantissin la restauració. La iniciativa, liderada des de l'Ajuntament, culminà amb el trasllat del panteó al claustre de la catedral el juliol de 1865 i la celebració d'un acte solemne.

El retrat del filòsof vigatà ocupà un lloc preferent en el local de l'entitat ben aviat, i des de 1872 hi hagué un retrat executat pel pintor barceloní Manuel Amell. Igualment, el nom de Balmes va incloure's en el segell distintiu de l'entitat, juntament amb el d'altres «savis» vigatans, com Ató, Callís i Gallissà.

2.2.4.1. Relació d'imatges i documents

– Biografia de Jaume Balmes i Urpià.

(Vic, 1810-1848)

Eclesiàstic i pensador. Va fer estudis al Seminari de Vic i es doctorà en teologia a Cervera (1835). Va ser ordenat sacerdot a Vic (1834), on estigué al capdavant de la càtedra de matemàtiques del municipi (1837-1841).

Inauguració de la commemoració. Pere Puig i Font, en ple recital.
[Rafel Ginebra, Patronat d'Estudis Osonencs]

Impulsà amb Joaquim Roca i Cornet i Josep Ferrer i Subirana *La Civilización* (1841-1843) i, un cop desapareguda aquesta revista, redactà tot sol *La Sociedad* (1843-1844).

Es donà a conèixer a l'Estat espanyol amb els opuscles *Reflexiones sobre el celibato...* (1839) i *Observaciones sobre los bienes del clero* (1840). La seva obra *El protestantismo comparado con el catolicismo en sus relaciones con la civilización europea* (1842-1844), rèplica a l'historiador i polític liberal François Guizot, va tenir un èxit important i va ser traduïda a diverses llengües. Dins la seva obra de caràcter més estrictament filosòfic destaca *El Criterio* (1845).

Balmes assajà de dotar l'Església catòlica d'un full de ruta que garantís la seva adaptació en un món sacsejat pels canvis econòmics, socials, polítics i culturals. Seguidor atent de la situació política espanyola i europea, es traslladà durant uns quants anys a Madrid amb l'objectiu de propiciar el matrimoni d'Isabel II i el comte de Montemolín, estratègia en la qual veia la possibilitat de posar fi a la qüestió dinàstica i aconseguir la pacificació del país.

Esdevingué un referent de primer ordre per a la intel·lectualitat vigatana del segle XIX.

- Segell de l'entitat d'ençà de 1876.
- Il·lustració de l'acte de trasllat del panteó balmesià al claustre de la Catedral. *El Museu Universal*, núm. 32, 6 d'agost de 1865.
- Retrat de Balmes procedent del Cercle Literari. Obra de Manuel Amell. [Biblioteca Joan Triadú de Vic]
- Programa de la sessió commemorativa balmesiana de juliol de 1895. [ABEV, Hemeroteca local]
- Programa de la sessió commemorativa balmesiana de juliol de 1896. [ABEV, Hemeroteca local]

2.2.5. La biblioteca

Convençuts que la lectura era un dels instruments més eficaços per millorar la seva instrucció, els impulsors de l'entitat van proposar-se la formació d'una biblioteca que els permetés assolir aquest objectiu.

Aviat l'entitat va començar a reunir els primers volums fruit, fonamentalment, de la generositat d'alguns socis que feien donació o dipositaven, en forma de cessió, obres que eren propietat seva. A voltes els autors, membres o no de l'entitat, també feien arribar gratuïtament els llibres que publicaven.

La manca de recursos econòmics impossibilità, en bona mesura, que existís una política d'adquisicions regular i ambiciosa, i va mantenir el creixement i l'orientació de la col·lecció sensiblement condicionada a la generositat dels socis.

Durant els primers anys, la biblioteca restà modesta. Va ser a partir de 1870, amb la presa de possessió de Josep Serra i Campdelacreu com a bibliotecari de la junta directiva, que la biblioteca va conèixer un impuls sense precedents. Un recompte del fons, que cal prendre amb certes reserves, realitzat poc abans de la mort de Serra, el març de 1901, apuntava l'existència d'uns vuit mil volums.

La presència d'obres de llengua i literatura, art i arquitectura, història, filosofia, teologia, dret, agronomia, química o zoologia, dona compte d'una biblioteca força diversificada temàticament.

Tanmateix, el medi cultural vigatà es mostrà desigualment procliu en la recepció dels principals corrents estètics i les línies de pensament científic, polític i social. A tall d'exemple, destaca l'escassa o nul·la presència dels màxims representants del liberalisme, el positivisme o l'utilitarisme, en contrast amb l'abundància relativa de la literatura romàntica espanyola i europea, dels publicistes i apologetes catòlics, i dels pensadors contrarevolucionaris francesos.

Els socis del «Círcol» valoraven especialment el fet de disposar d'un repertori ampli de premsa periòdica. Els anys 1879-1880 el «Círcol» rebia, entre moltes altres publicacions, el *Diario de Barcelona*, *El Correo Catalan*, la *Revista Popular* i *La Renaixensa*; les madrilenyes *La Época*, *El Imparcial* i *El Siglo Futuro*; o les

Inauguració de la commemoració.
D'esquerra a dreta: M. Àngels Blasco, Xavier Solà, Miquel Casals i Sebastià Bardolet.
[Rafel Ginebra, Patronat d'Estudis Osonencs]

estrangeres *Revue Catholique* de Lovaina, *Revue des Questions Historiques* de París i *Civiltà Cattolica* de Roma.

2.2.5.1. Relació d'imatges i documents

- Biografia de Josep Serra i Campdelacreu. (Vic, 1848-1901)

Arxiver i escriptor. Va fer estudis al Seminari de la seva ciutat i, posteriorment, es traslladà a Barcelona per cursar Dret i Filosofia i Lletres. S'implicà des de molt jove en el Cercle Literari, i començà a prendre part en les seves activitats el 1864, amb la lectura d'unes poesies juvenils. Des del curs acadèmic 1870-1871 va ocupar el càrrec de bibliotecari de la junta directiva i l'exercí fins a la seva mort; va ser el gran artífex del creixement de la biblioteca.

Fou membre destacat l'Esbart de Vic i col·laborà activament en la premsa vigatana, fins al punt que creà el *Diario de Vich* (1877), capçalera que va dirigir i que en bona mesura va redactar ell mateix.

Entre 1876 i 1879 va ser regidor de l'Ajuntament de Vic i, més endavant, va ser nomenat arxiver i cronista de la ciutat. Va efectuar una tasca important en l'organització i la difusió del fons documental de l'arxiu.

Va significar-se en la preservació i restauració del temple romà de la ciutat. Exercí el càrrec de conservador a la Societat Arqueològica (1882) i, més endavant, també formà part de la junta directiva del Museu Episcopal (1891).

Morí el 2 de juliol de 1901 a l'estatge del Cercle Literari. La capella ardent s'instal·là al saló de sessions de l'entitat.

– Retrat de Josep Serra i Campdelacreu.

[ABEV, Fons Miquel dels S. Salarich. Positiu]

– Ex-Libris del Cercle Literari, obra de Lluçia Costa.

– Armari llibreria del Cercle Literari de Vic.

[Fotografia: Antoni Anguera Puig]

2.2.6. La dissolució de l'entitat

Amb el canvi de segle l'entitat va manifestar símptomes d'esllanguiment molt evidents. L'exposició de pintura de 1902 va ser una de les darreres actuacions de certa consideració impulsades des del «Círcol». L'entitat, que fins llavors havia actuat com a pal de paller de la sociabilitat intel·lectual institucionalitzada a la ciutat, va deixar de ser un eix vertebrador essencial de la cultura i l'associacionisme vigatans.

Altres associacions i institucions com el Casino Vicense (1848) —de fundació anterior al «Círcol»—, la Societat Arqueològica (1882), el Museu Episcopal de Vic (1891), Catalunya Vella (1902), la Cambra Agrícola Ausetana (1903) o, més endavant, el Centre Excursionista de Vic (1911), cadascuna des del seu espai d'actuació preferent, van tendir a cobrir manifestacions de la vida col·lectiva que fins llavors havia articulat amb prou fortuna el «Círcol».

La Cambra Agrícola Ausetana, creada a recer del Cercle Literari, composta pels seus socis i hostatjada a la seu del carrer de Sant Miquel dels Sants durant els primers anys, va endur-se el mobiliari, la documentació i la biblioteca de l'entitat vuitcentista quan es traslladà a un nou local al carrer Verdaguer l'any 1921. En la inauguració del nou local, el 10 d'abril, no hi va faltar la representació del Cercle Literari.

El 15 de desembre de 1930 se signà un acord entre el president de la Cambra Agrícola Ausetana, Miquel de Planell, i el director del Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona, Jordi Rubió i Balaguer. La primera, com a hereva del Cercle Literari, lliurava en dipòsit la biblioteca de l'entitat vuitcentista a la Biblioteca Popular de Vic (1931). Juntament amb el repertori d'obres, era traspasada la documentació de secretaria.

Festa Anual del Patronat d'Estudis Osonencs.
El conferenciant, Dr. Jordi Casassas, en primer terme.
[Albert Alemany, El 9nou]

Des de la seva constitució, l'any 1996, la Biblioteca Joan Triadú de Vic va fer-se càrrec d'aquest patrimoni bibliogràfic i documental.

2.2.6.1. Relació d'imatges i documents

– Segell de l'entitat Catalunya Vella.

– Segell de la Cambra Agrícola Ausetana.

– Inauguració de la Biblioteca Popular de Vic. Any 1931.

[ACOS, Col·lecció de Fotografia Històrica de l'Ajuntament de Vic. Autor: Antoni Robert]

– Interior de la Biblioteca Popular Jaume Balmes de Vic.

– Accés al Museu Episcopal de Vic, localitzat al Palau Episcopal.

[ABEV, Col·lecció Junyent. Targeta postal]

– Sala de Retaules del Museu Episcopal de Vic, localitzat al Palau Episcopal.

[ABEV, Col·lecció Junyent. Targeta postal]

- Instal·lacions de l'actual Museu Episcopal de Vic.
[© Correa-Milà. Fotògraf: Rafael Vargas]
- Biblioteca Joan Triadú de Vic.
[Fotògraf: Antoni Anguera Puig]
- Casa Moreta, al carrer Sant Miquel dels Sants, on s'estigué el Cercle Literari des de 1872.
[ABEV, Fons Miquel dels S. Salarich. Positiu]
- Carrer Verdaguier, amb la casa Puig a la dreta, on s'establí la Cambra Agrícola Ausetana l'any 1921.
[Biblioteca Joan Triadú de Vic. Targeta Postal]

2.2.7. Imatges del «Círcol»

«*El Circulo finalmente ha sido y es el que hará el milagro de reunir lo mejor de la población, y atender á la civilización ausonense, de la que todos nos debemos ocupar, nadie puede prescindir, y que debemos procurar todos sin excepción ninguna, si queremos ser buenos patricios.*»

Antoni SOLER i TRIAS, «Vich con el Círculo Literario: Vich sin un Círculo como el Literario», 1862.

«[...] m'atvesch a dir que la seva fundació, l'any 1860, fou providencial per la seva oportunitat. Se'n sentia a Vich el desitx y la necessitat de una societat literaria a faysó del «Ateneo Barcelonés» que doná a Catalunya la pauta y l'impuls per les institucions similars.»

Jaume COLLELL i BANCELLS, *Del meu fadrinatge*, 1920.

2.2.8. Imatges del «Círcol»

«A meitat de segle, Vich dormia, doncs, el somni de la contemplació d'una tradició cultural exhaurida. Calia desvetllar la consciència ciutadana i renovar l'antic esplendor de la ciutat adormida.

Aquesta idea covava en el cervell dels veritables patricis que sentien l'estímul de la tradició esponerosa del passat ancestral i la necessitat d'una unió espiritual que dongués forma a una realitat objectiva que traduís la verdadera fisonomia intel·lectual de la vella Ausona.

El miracle sorgí a finals del 1860.»

Miquel dels S. SALARICH i TORRENTS, *Història del Círcol Literari de Vich*, 1962.

«Aquest, de seguida aglutinà les persones més representatives, industrials, hi sendats i menestrals que, per damunt de totes les tendències polítiques i amb la base d'excloure tota classe d'acció que les manifestés, convergiren a solidificar una institució que perdurà fins a finals de segle a través de les revingudes successives del jovent que s'hi incorporà. [...] La labor realitzada pel Círcol Literari transcendí de l'òrbita cultural a les inquietuds del progrés ciutadà.»

Eduard JUNYENT i SUBIRÀ, *La ciutat de Vic i la seva història*, 1976.

2.3. El material exposat a les vitrines

2.3.1. Vitrina 1

- Carta de l'alcalde Ramon Valls comunicant als impulsors de l'entitat la resolució del Governador Civil d'aprovar els estatuts de la nova societat. Octubre de 1860.

[BJT-FCL]

- *Estatutos del Círculo Literario de Vich*. Vic: Imprenta de Luciano Anglada, 1860. Imprès.

[BJT-FCL]

- Circular-invítació convidant a inscriure's com a soci fundador de l'entitat. Novembre de 1860.

[BJT-FCL]

- Convocatòria per a la junta general extraordinària i l'acte d'inauguració. Desembre de 1860.

[BJT-FCL]

- Manuscrit original del primer treball acadèmic llegit al Cercle Literari el febrer de 1861: Joaquim Salarich. «Ligeros apuntes sobre el estado de la Literatura en esta ciudad en los diversos periodos de su historia».

[ABEV]

- Manuscrit original del discurs pronunciat per Antoni Soler l'1 de gener de 1862: «Vich con el Círculo Literario: Vich sin un Círculo como el literario»

[BJT-FCL]

- Carta de l'Ateneu Català demanant un acord de mútua correspondència amb el Cercle Literari. Abril de 1865.

[BJT-FCL]

2.3.2. Vitrina 2

- Llistat de socis referent als primers anys de l'entitat.
[BJT-FCL]
- Llistat de socis corresponent a gener de 1888.
[BJT-FCL]
- Reglament interior de l'entitat, aprovat en junta general el novembre de 1867. Imprès.
[BJT-FCL]
- Bases per a la formació d'una Acadèmia de la Llengua Catalana, per Francesc d'A. Aguilar. Octubre de 1861.
[BJT-FCL]
- SALARICH, Joaquim. *Manresa jamás ha sido cabeza de obispado*. Vic: Soler hermanos, 1862.
[ABEV]
- CAPDEVILA, Joaquim. *Necesidad de la armonía entre los adelantos físicos y los actos morales tomando éstos por base la religión...* Vic: Lluçia Anglada, 1863.
[ABEV]
- SALARICH, Joaquim. *El salchichón de Vich*. Vic: Ramon Anglada, 1870.
[ABEV]
- AGUILAR, Francesc d'A. *Plants de la llengua catalana...* Vic: Lluís Barjau, 1861.
[ABEV]

2.3.3. Vitrina 3

- Cartell del certamen celebrat el 1876 per solemnitzar el primer aniversari de l'arribada del ferrocarril.
[ABEV, Fons Miquel S. Salarich, Círcol Literari]
- *Círculo-literario. Certamen con que celebró esta Sociedad el primer aniversario de la inauguración del ferro-carril, el día 8 julio 1876*. Vic: Ramon Anglada, 1877.
[ABEV]

- Manuscrit original del discurs pronunciat per Antoni Soler el 15 de març de 1861: «Conveniencia o necesidad de un periódico en Vic».
[BJT-FCL]
- Anunci de les classes de llengües estrangeres. Curs 1876-1877.
[BJT-FCL]
- Programa-invitiació a la vetllada lírica musical amb motiu de St. Miquel. Any 1879.
[BJT-FCL]
- Llibre de registre del Museu del Cercle Literari. 1880-1886.
[BJT-FCL]
- Relació de jocs permesos en el local del Cercle Literari. Febrer de 1868.
[BJT-FCL]
- Quadern amb la relació dels actes celebrats al Cercle Literari de Vic, 1861-1900. Elaboració: Josep Serra i Campdelacreu i Josep Salarich i Giménez.
[ABEV, Fons Miquel S. Salarich, Círcol Literari]

2.3.4. Vitrina 4

- Portada d'*El Ausonense*, número 21, del 9 de juliol de 1861, amb motiu de la commemoració balmesiana.
[ABEV, Fons Miquel dels S. Salarich]
- *Acta de la academia celebrada por el Círculo Literario el día 3 de julio de 1865 para honrar la memoria del ilustre patricio el Dr. D. Jaime Balmes...* Vic: Soler hermanos, 1865.
[ABEV, Fons Miquel dels S. Salarich, Caixa Círcol Literari]
- Programa-invitiació per la commemoració balmesiana de 1895. Discurs de Narcís Pla i Deniel.
[BJT-FCL]
- Programa-invitiació per la vetllada necrològica en el 50è aniversari de la mort de Balmes. 1898
[BJT-FCL]

- BALMES, Jaume. *Briefe an einen Zweifler: ans dem spanischen ubersetzt... / von Jacob Balmes, Regensburg: Georg Joseph Manz, 1882.*

(Exemplar bibliogràfic provinent de la Biblioteca del Cercle Literari.)

[Biblioteca Joan Triadú de Vic]

- BALMES, Jaume. *Escritos políticos*, Madrid: Impr. Sociedad de Operarios del mismo Arte, 1847.

(Exemplar bibliogràfic provinent de la Biblioteca del Cercle Literari.)

[Biblioteca Joan Triadú de Vic]

2.3.5. Vitrina 5

Catàleg de la biblioteca de l'Ateneu Barcelonès, aprofitat i reconvertit com a catàleg provisional de la biblioteca del Cercle Literari. Any 1875.

[BJT-FCL]

- *Diario de Barcelona*, núm. 93, 10-4-1874.

[ABEV]

- *La Renaixensa*, núm. 8174, 13-7-1895.

[ABEV]

- *El Siglo Futuro*, núm. 4273, 3-6-1889.

[ABEV]

- *L'Univers Illustré. Journal hebdomadaire*, París, 1863.

[BJT-FCL]

- MONLAU, Pere Felip. *Elementos de Higiene Pública*. Barcelona: Imprenta de D. Pablo Riera, 1847.

(Exemplar bibliogràfic provinent de la Biblioteca del Cercle Literari.)

[Biblioteca Joan Triadú de Vic]

- Tit LIVI, *Opera quae supersunt obscuriorum locorum...* Venetiis: Nicolai Pezzana, 1777.

(Exemplar bibliogràfic provinent de la Biblioteca del Cercle Literari.)

[Biblioteca Joan Triadú de Vic]

- BROCÁ Guillermo M^a de; AMELL, Joan. *Instituciones del Derecho Civil Catalán vigente...* Barcelona: Impr. Barcelonesa, 1880.

(Exemplar bibliogràfic provinent de la Biblioteca del Cercle Literari.)

[Biblioteca Joan Triadú de Vic]

- *La gran conquista de Ultramar, que mandó escribir el Rey Don Alfonso el Sabio...* Madrid: Rivadeneyra, 1858. (Col·lecció Biblioteca de Autores Españoles)

(Exemplar bibliogràfic provinent de la Biblioteca del Cercle Literari.)

[Biblioteca Joan Triadú de Vic]

2.3.6. Vitrina 6

- Inventari de la documentació i la biblioteca del Cercle Literari a desembre de 1930. Acord de cessió entre la Cambra Agrícola Ausetana i el Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona.

[BJT-FCL]

- Partitura. Giacomo MEYERBEER, *Die Afrikanerin*.

(Exemplar provinent de la Biblioteca del Cercle Literari.)

[Biblioteca Joan Triadú de Vic]

- CHATEAUBRIAND, François René de. *Los mártires*, Barcelona: Imp. de J. Mayol, 1842.

(Exemplar bibliogràfic provinent de la Biblioteca del Cercle Literari.)

[Biblioteca Joan Triadú de Vic]

- PI i ARIMON, Andreu Avel·lí. *Barcelona antigua y moderna...* Barcelona: Imp. Gorchs, 1854.

(Exemplar bibliogràfic provinent de la Biblioteca del Cercle Literari.)

[Biblioteca Joan Triadú de Vic]

3. Epíleg

Durant les cinc setmanes en què l'exposició va ser visitable, més de 10.000 persones van passar pel temple romà. La major part de visitants, prop d'un 80%, van concentrar-se en els dies del Mercat Medieval, quan l'afluència de persones de fora de la ciutat de Vic i la comarca d'Osona és especialment notable.

Cal remarcar des d'aquí que la coorganització amb la Biblioteca Joan Triadú, el Museu Episcopal de Vic i el Museu Industrial del Ter va ser un èxit i un encert.

El projecte no s'hauria pogut tirar endavant sense la col·laboració i patrocini de diverses institucions i entitats com l'Ajuntament de Vic, Unnim Obra Social, EL9TV, l'Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic, el Museu de l'Art de la Pell i l'Arxiu Comarcal d'Osona.

També vull agrair la col·laboració de les següents persones: Irene Abril Vilamala, Emili Bayón del Puerto, M. Àngels Blasco Rovira, Anna Costa i Riera, Concepció Espadamala Codina, Carles García Hermosilla, Rafel Ginebra i Molins, Anna Gómez Bach, Miquel S. Gros i Pujol, Francesc Márquez Lucas, Cristina Masramon Martín, Ramon Ordeig i Mata, Francesc Orenes i Navarro, Víctor Palomar Aumatell, Pere Puig i Font, Francesc de Rocafiguera i Garcia, Dolors Solà i Noguera, Marc Sureda Jubany, Miquel Tuneu Vila i Antoni Ylla-Català i Genís.